

Wouter Stapel

In het buitengebied zijn in het verleden honderden miljoenen geïnvesteerd in drukriolering en iba's. Intussen nadert het moment dat er moet worden vervangen – eerst mechanische installaties, later ook meer. Ook dat gaat om grote bedragen. Tijden en inzichten zijn veranderd en de keuzes van toen zijn niet per se wat we nu zouden kiezen.

Up, Down of Door

Vooraf gemeenten met een groot buitengebied staan dus voor een belangrijke afweging: Blijven we het huidige systeem in stand houden met onderhoud en steeds grootschaliger vervanging? Of slaan we een andere weg in?

Geen rekensom

Bij de afweging wat te doen, spelen meer aspecten een rol dan dat er in een column kunnen worden besproken. Denk bijvoorbeeld aan kosten, waterkwaliteit, comfort, terugwinnen van grondstoffen, volksgezondheid, capaciteit huidige infrastructuur, beheer en onderhoud, nieuw ontwikkelde technieken, draagvlak bij en verantwoordelijkheid van bewoners, ontwikkelingen in het gebied, bestaande afspraken, regelgeving, ... Dit is niet te vangen in een rekensom die tot een eenduidige oplossing leidt.

Primaire doelen

Volksgezondheid en waterkwaliteit zijn de eerste doelen waarmee we rekening moeten houden. Enigszins gechargeerd: de rest is luxe. Het gaat immers om relatief kleine afvalwaterstromen, waarvan een andere aanpak niet het grote verschil maakt op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid. Het is daarom in mijn ogen goed om eerst vanuit de primaire doelen een afweging te maken tussen Up, Down en Door.

Up, Down of Door?

Als de huidige situatie niet voldoet aan de eisen en wensen of als je verwacht dat toekomstige ontwikkelingen aanleiding zullen zijn om de lat hoger te leggen, is Upgraden een optie. Dit kan betrekking hebben op het bereiken van een betere effluentkwaliteit van lokale voorzieningen (iba's), door toepassing van meer geavanceerde en/of robuuste

zuiveringstechnieken. Ook kan een bestaand drukrioleringsstelsel een upgrade verdienen – bijvoorbeeld door toepassing van robuustere pompen of van telemetrie die meer grip op het stelsel geeft. Anderzijds kan ook Downgraden een optie zijn – bijvoorbeeld als septic tanks voldoende zijn om een goede waterkwaliteit te borgen. Dit kan een alternatief zijn voor het vervangen/in stand houden van drukriolering of iba's. En als de huidige situatie voldoet en blijft voldoen, ligt Doorgaan op de huidige weg voor de hand.

En dan?

Het inzicht uit deze eerste afweging op de primaire doelen is een vertrekpunt voor volgende stappen in het keuzeproces. De eerste voorkeur hoeft daarbij niet overeind te blijven. Een ideaalplaatje voor de langere termijn is niet altijd tegen acceptabele kosten te realiseren. Als je een andere weg in wilt slaan (Up of Down), vormen desinvesteringen een lastige hobbel. Een stelsel (putten, pompjes, leidingen, iba's) is immers nooit in zijn geheel tegelijk technisch afgeschreven. Je schrijft dus ook de onderdelen af die nog jaren mee konden. Daarom is Doorgaan op de huidige weg vaak het gemakkelijkst. Maar het gaat om te veel geld en te veel belangen om zonder meer die weg van de minste weerstand te kiezen.

Vroeg beginnen

Het loont om het afwegingsproces al te beginnen ruim voordat in groot onderhoud moet worden geïnvesteerd. Het kan helpen om hier en daar al aan de slag te gaan en ervaringen op te doen. De kosten van een pilot zijn al gauw verwaarloosbaar ten opzichte van wat er later geïnvesteerd moet worden ter vervanging of verandering van de afvalwaterinfrastructuur in het buitengebied. Aan de slag dus!